

**Oświadczenie złożone
przez senatora Ryszarda Knosalę
na 80. posiedzeniu Senatu
w dniu 7 lipca 2011 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego

Zgodnie z przepisami art. 5 oraz art. 28 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na właścicielu lub posiadaczu zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków ciąży wiele obowiązków. Właściciel nie może między innymi uchylić się od wynikającego z decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków obowiązku przeprowadzenia prac przy zabytku, a także udostępnienia zabytku na czas wykonania stosownych badań. Ponadto, zgodnie z art. 71 i artykułami następnymi, musi on pokrywać koszty sprawowania opieki nad zabytkiem, w tym przeprowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych przy zabytku. Art. 31 ust. 1a ustawy stanowi, iż w przypadku robót budowlanych lub ziemnych właściciel, jeśli jest to konieczne, pokrywa koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji. Następnie jeden egzemplarz dokumentacji przekazuje nieodpłatnie konserwatorowi zabytków.

Zabytki powinny być postrzegane jako dobro wspólne danej społeczności. Dlatego też koszty wyżej wskazanych prac, co do zasady, należy uznać jako koszty ponoszone w interesie ogółu. Co za tym idzie, nie powinny one obciążać wyłącznie właściciela danego zabytku. Istnieje wprawdzie możliwość wnioskowania o dotację na wskazane cele z budżetu państwa, jednakże przyznawana jest ona dopiero po zakończeniu prac. Niestety, tylko w szczególnych przypadkach właściciel może otrzymać całkowity zwrot poniesionych nakładów koniecznych. Ustawa nie gwarantuje, iż uzyska on jakąkolwiek pomoc finansową ze strony organów państwa w tym zakresie. W konsekwencji wielu właścicieli prowadzi prace remontowe bezprawnie, bez należytej konsultacji z konserwatorem zabytków, w nadziei na to, że pozwoli im to uniknąć dodatkowych kosztów.

Proszę zatem o przeanalizowanie istniejących mechanizmów wsparcia, jakie udzielane jest właścicielom zabytków na gruncie przepisów wskazanej ustawy. W mojej ocenie ochrona zabytków będzie właściwa jedynie wówczas, gdy sami właściciele będą zainteresowani współpracą z konserwatorem zabytków oraz przeprowadzaniem prac w celu ochrony zabytku. Być może ustanowienie bardziej rozbudowanych mechanizmów wsparcia ze strony państwa pomoże, przynajmniej w pewnym stopniu, ograniczyć obecnie obserwowane negatywne praktyki prowadzące do stopniowej degradacji dziedzictwa narodowego.

Z wyrazami szacunku
Ryszard Knosala